

Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU8

Ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och myndighetsutövning

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i brottsbalken.

Förslaget innebär dels att ett nytt brott införs, sabotage mot blåljusverksamhet, dels att straffskalan för grovt våld mot tjänsteman skärps. Syftet med förslaget är att skärpa det straffrättsliga skyddet för de centrala blåljusverksamheterna och för myndighetsutövning.

Det som föreslås straffbeläggas är att angripa eller på annat sätt störa polis, räddningstjänst eller ambulanssjukvård, om gärningen är ägnad att allvarligt försvåra eller hindra utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet. Om gärningen framkallat fara för flera människoliv eller egendom av särskild betydelse eller annars varit av särskilt farlig art ska det dömas för grovt sabotage mot blåljusverksamhet. Straffet för sabotage mot blåljusverksamhet föreslås vara fängelse i högst fyra år och för grovt sabotage mot blåljusverksamhet fängelse på viss tid, lägst två och högst arton år, eller på livstid. Det föreslås vidare att straffskalan för grovt våld eller hot mot tjänsteman skärps till fängelse i lägst ett och högst sex år.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Utskottet föreslår sex tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden. Förslagen rör i korthet följande frågor:

- samma straffrättsliga skydd för personal hos Tullverket och Kustbevakningen som för poliser
- ett utvidgat straffrättsligt skydd för samhällsviktiga yrkesfunktioner
- en särskild straffskärpningsgrund för angrepp mot viktiga samhällsfunktioner
- en egen brottsrubricering för våld mot tjänsteman där straffet ska vara minst sex månaders fängelse
- en utvidgad rätt till kränkingsersättning för poliser

- en översyn av vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att öka säkerheten på sjukhus

När det gäller ovan nämnda tillkännagivanden finns det sex reservationer (S, V, MP).

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden.

I betänkandet finns totalt elva reservationer (S, M, SD, V, KD, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2018/19:155 Ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och myndighetsutövning.

17 yrkanden i följdmotioner.

Åtta yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	7
Utskottets överväganden	8
Ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och myndighetsutövning	8
Kränkingsersättning till poliser	19
Säkerhet på sjukhus	21
Reservationer	24
1. Livstidsstraff för grovt sabotage mot blåljusverksamhet, punkt 1 (V)	24
2. Straffskalan för sabotage mot blåljusverksamhet, punkt 3 (SD)	24
3. Brott som inte begås under pågående uttryckning, punkt 4 (KD)	25
4. Straffrättsligt skydd för Tullverkets och Kustbevakningens personal, punkt 5 (S, V, MP)	25
5. Straffrättsligt skydd för samhällsviktiga yrkesfunktioner, punkt 6 (S, V, MP)	26
6. En särskild straffskärpningsgrund, punkt 7 (S, V, MP)	27
7. En särskild brottsrubricering för brottet våld mot tjänsteman med en skärpt straffskala, punkt 8 (S, V, MP)	27
8. En särskild brottsrubricering för brott som innebär våld mot personal inom räddningstjänsten och hälso- och sjukvården, punkt 9 (M, KD)	28
9. Hot mot polis, punkt 10 (SD)	28
10. Kränkingsersättning till poliser, punkt 12 (S, V, MP)	29
11. Säkerhet på sjukhus, punkt 13 (S, V, MP)	29
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	31
Propositionen	31
Följdmotionerna	31
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	32
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	34
<i>Bilaga 3</i>	
Reservantens lagförslag	36

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Livstidsstraff för grovt sabotage mot blåljusverksamhet**

Riksdagen antar 13 kap. 5 c § regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:155 i denna del och avslår motion

2019/20:110 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V).

Reservation 1 (V)

2. **Ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och myndighetsutövning**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken i de delar som inte omfattas av utskottets förslag ovan.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:155 i denna del.

3. **Straffskalan för sabotage mot blåljusverksamhet**

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:361 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 2 och

2019/20:553 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 25.

Reservation 2 (SD)

4. **Brott som inte begås under pågående uttryckning**

Riksdagen avslår motion

2019/20:316 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3.

Reservation 3 (KD)

5. **Straffrättsligt skydd för Tullverkets och Kustbevakningens personal**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att Tullverkets och Kustbevakningens personal bör omfattas av samma straffrättsliga skydd som poliser och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:263 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1 och

2019/20:288 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 4 (S, V, MP)

6. **Straffrättsligt skydd för samhällsviktiga yrkesfunktioner**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om ett utvidgat straffrättsligt skydd för samhällsviktiga yrkesfunktioner och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:300 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2,

2019/20:361 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkande 1 och
2019/20:2878 av Borian Åberg (M) yrkande 3.

Reservation 5 (S, V, MP)

7. En särskild straffskärpningsgrund

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en särskild straffskärpningsgrund för angrepp mot viktiga samhällsfunktioner och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:263 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2,
2019/20:300 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3,
2019/20:316 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 och
2019/20:2728 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 25.

Reservation 6 (S, V, MP)

8. En särskild brottsrubricering för brottet våld mot tjänsteman med en skärpt straffskala

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att våld mot tjänsteman bör få en egen brottsrubricering där straffet ska vara minst sex månaders fängelse och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:288 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,
2019/20:300 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1 och
2019/20:361 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 7 (S, V, MP)

9. En särskild brottsrubricering för brott som innebär våld mot personal inom räddningstjänsten och hälso- och sjukvården

Riksdagen avslår motion

2019/20:288 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 8 (M, KD)

10. Hot mot polis

Riksdagen avslår motion

2019/20:553 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkande 26.

Reservation 9 (SD)

11. Likställande av våld mot polis- och bevakningshundar med våld mot tjänsteman

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:310 av Magnus Persson (SD) och
2019/20:440 av Rickard Nordin (C).

12. Kränkingsersättning till poliser

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en utvidgad rätt till kränkingsersättning för poliser och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:288 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4,

2019/20:361 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 4 och

2019/20:553 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 33.

Reservation 10 (S, V, MP)

13. Säkerhet på sjukhus

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om ökad säkerhet på sjukhus och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:316 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2 och

2019/20:2728 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 26.

Reservation 11 (S, V, MP)

Stockholm den 7 november 2019

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Magdalena Schröder (M), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S), Bo Broman (SD), Rasmus Ling (MP), Ingemar Kihlström (KD) och Juno Blom (L).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2018/19:155 Ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och myndighetsutövning. I propositionen föreslår regeringen att det införs ett nytt brott i brottsbalken, sabotage mot blåljusverksamhet, och att straffskalan för grovt våld eller hot mot tjänsteman skärps.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Sex motioner har väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlar utskottet även fem motioner från allmänna motionstiden 2019/20. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Det kan nämnas att riksdagen tidigare har gjort flera tillkännagivanden till regeringen i frågor som behandlas i detta ärende. En närmare genomgång av dessa görs i det följande avsnittet under rubriken *Tidigare riksdagsbehandling* (s.13).

Utskottets överväganden

Ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och myndighetsutövning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken och avslår ett motionsyrkande om avslag på propositionen i den del som avser att grovt sabotage mot blåljusverksamhet ska kunna ge fängelse på livstid.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om

- att Tullverkets och Kustbevakningens personal bör omfattas av sammans straffrättsliga skydd som poliser
- ett utvidgat straffrättsligt skydd för samhällsviktiga yrkesfunktioner
- en särskild straffskärpningsgrund för angrepp mot viktiga samhällsfunktioner
- att våld mot tjänsteman bör få en egen brottsrubricering där straffet ska vara minst sex månaders fängelse och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. straffskalan för sabotage mot blåljusverksamhet och likställande av våld mot polis- och bevakningshundar med våld mot tjänsteman.

Jämför reservation 1 (V), 2 (SD), 3 (KD), 4 (S, V, MP), 5 (S, V, MP), 6 (S, V, MP), 7 (S, V, MP), 8 (M, KD) och 9 (SD).

Gällande rätt

Befintligt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet

Polisverksamhet, räddningstjänst och ambulanssjukvård utgör enligt regeringen de centrala blåljusverksamheterna. Angrepp på dessa är genom olika bestämmelser straffbart. Att med våld eller hot angripa blåljuspersonal är straffbart som misshandel eller olaga hot enligt bestämmelser i 3 kap. respektive 4 kap. brottsbalken. Vidare kan bestämmelserna i 17 kap. brottsbalken bli tillämpliga för angrepp vid myndighetsutövning.

Att tillgripa samhällsnyttig egendom är straffbart enligt bestämmelser i 8 kap. brottsbalken. Det är vidare straffbart som skadegörelse eller grov skadegörelse enligt 12 kap. brottsbalken att t.ex. genom stenkastning eller på annat sätt skada ett utryckningsfordon, en tjänstehund eller en polishäst. Den som förstör eller skadar sådan egendom som har avsevärd betydelse för upprätthållande av allmän ordning eller säkerhet, eller allvarligt stör eller hindrar användningen av sådan egendom kan dömas för sabotage enligt

13 kap. brottsbalken. För att nå upp till sabotage måste gärningen dock vara förhållandevis kvalificerad. Beroende på situationen kan även ytterligare straffbestämmelser i brottsbalken komma att aktualiseras, exempelvis mordbrand och allmänfarlig ödeläggelse enligt 13 kap. eller våldsamt upplopp enligt 16 kap. brottsbalken. Dessa bestämmelser kräver emellertid att vissa särskilda förutsättningar är uppfyllda. Någon mer övergripande straffbestämmelse som tar sikte på att skydda polis, räddningstjänst eller ambulanssjukvård och deras samhällsnyttiga funktioner finns dock inte.

Våld eller hot mot tjänsteman

Straffbestämmelsen om våld och hot mot tjänsteman finns i 17 kap. 1 § brottsbalken. I bestämmelsen föreskrivs att den som med våld eller hot om våld förgriper sig på en tjänsteman i hans eller hennes myndighetsutövning eller för att tvinga tjänstemannen till eller hindra honom eller henne från en åtgärd i myndighetsutövningen eller hämnas för en sådan åtgärd döms för våld eller hot mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som på motsvarande sätt förgriper sig mot en tjänsteman som tidigare har utövat myndighet för vad han eller hon har gjort eller underlåtit i myndighetsutövningen. Om brottet är grovt döms för grovt våld eller hot mot tjänsteman till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har innefattat våld av allvarligt slag, har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag, eller annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

Propositionen

Behovet av reform

Regeringen anser att det är ett allvarligt samhällsproblem att polisverksamhet, räddningstjänst och ambulanssjukvård utsätts för återkommande angrepp. Det saknas vidare en övergripande och heltäckande straffrättslig reglering som direkt syftar till att skydda de samhällsnyttiga funktioner som blåljusverksamheterna utgör. De befintliga straffbestämmelser som kan vara tillämpliga speglar, enligt regeringen, inte heller alltid allvaret i att angripa blåljusverksamhet. Problematiken är inte sådan att den enbart kan lösas genom straffrättsliga åtgärder utan måste även mötas med andra insatser. Det är dock av vikt att det därutöver finns ett starkt straffrättsligt skydd mot angrepp på central blåljusverksamhet. Utöver att bidra till att blåljusverksamheterna kan fullgöra sina samhällsviktiga uppdrag kan ett särskilt straffrättsligt skydd för funktionerna leda till att tryggheten hos och respekten för de personer som arbetar inom verksamheterna ökar. Regeringen bedömer därför att det bör införas ett särskilt straffansvar för angrepp på polisverksamhet, räddningstjänst och ambulanssjukvård.

En ny straffbestämmelse om sabotage mot blåljusverksamhet

Regeringen föreslår att en ny straffbestämmelse ska införas i 13 kap. brottsbalken. Brottet ska benämnas sabotage mot blåljusverksamhet. Bestämmelsen ska omfatta den som angriper eller på annat sätt stör polisverksamhet, räddningstjänst eller ambulanssjukvård genom att

- använda våld eller hot om våld mot verksamhetens personal eller mot personer som bistår verksamheten,
- tillgripa eller skada fordon eller annat hjälpmedel som används eller ska användas i verksamheten, eller
- vidta någon annan otillbörlig åtgärd.

Straffansvaret ska gälla endast om gärningen är ägnad att allvarligt försvåra eller hindra utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet. Till begreppet utryckningsverksamhet hänförs dels polisverksamhet på grund av en händelse eller ett brott som påkallar en omedelbar insats, dels räddningsinsatser enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och dels insatser för att utföra hälso- och sjukvårdsverksamhet i eller i anslutning till ambulans. Till brottsbekämpande verksamhet hänförs verksamhet som syftar till att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet samt utreda och beivra brott. Att straffbestämmelsen vid sidan av utryckningsverksamhet också omfattar brottsbekämpande verksamhet innebär att även verksamhet som inte utgör akuta insatser omfattas.

Brottet föreslås gradindelas genom att det även införs ett grovt brott. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen framkallat fara för flera människoliv eller egendom av särskild betydelse eller annars varit av särskilt farlig art.

Regeringen anser att straffskalorna för sabotage mot blåljusverksamhet och grovt sabotage mot blåljusverksamhet bör bestämmas i enlighet med övriga sabotagebrott i 13 kap. brottsbalken. Straffet för sabotage mot blåljusverksamhet föreslås därför vara fängelse i högst fyra år. Straffet för grovt sabotage mot blåljusverksamhet föreslås vara fängelse på viss tid, lägst två och högst arton år, eller på livstid.

Försök, förberedelse och stämpling till sabotage mot blåljusverksamhet och grovt sabotage mot blåljusverksamhet föreslås också kriminaliseras, liksom underlåtenhet att avslöja eller förhindra sådana brott.

Verksamheter som föreslås omfattas av den nya straffbestämmelsen

Den nya straffbestämmelsen omfattar enligt förslaget polisverksamhet, räddningstjänst och ambulanssjukvård.

Med uttrycket polisverksamhet avses den verksamhet som Polismyndigheten och Säkerhetspolisen bedriver. Med räddningstjänst avses den verksamhet som staten och kommunerna bedriver enligt lagen om skydd mot olyckor och som går ut på att ansvara för räddningsinsatser vid olyckor och överhängande fara för olyckor. Även fjäll-, flyg- och sjöräddningstjänst

samt efterforskning av försvunna personer enligt lagen, som utförs även om det inte inträffat någon olycka eller föreligger överhängande fara för en sådan, är att anse som räddningstjänst. Begreppet räddningstjänst omfattar inte bara genomförandet av räddningsinsatser utan också verksamhet som går ut på att upprätthålla ständig beredskap för och förmåga att effektivt kunna genomföra räddningsinsatser. Med ambulanssjukvård avses hälso- och sjukvårdsverksamhet som utförs i eller i anslutning till ambulans. Med ambulans avses transportmedel avsett och utrustat för ambulanssjukvård och transport av sjuka och skadade. Begreppet ambulanssjukvård omfattar i sammanhanget inte bara utförandet av hälso- och sjukvård utan också verksamhet som går ut på att upprätthålla ständig beredskap för och förmåga att effektivt kunna genomföra sådana insatser.

Regeringen anför att det finns andra skyddsvärda verksamheter än de som bedrivs av polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård samt att det finns andra myndigheter än Polismyndigheten och Säkerhetspolisen som bedriver brottsbekämpande verksamhet, bl.a. Tullverket och Kustbevakningen. Enligt regeringen visar dock utredningens kartläggning på återkommande angrepp på polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård. Den ger dock inte stöd för att det finns behov av en utökad kriminalisering för andra verksamheter. Regeringen anser vidare att de centrala blåljusverksamheterna polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård i viss mån intar en särställning. De intressen som verksamheterna ytterst ska skydda är människors liv och hälsa. Att dessa verksamheter fungerar väl har vidare avgörande betydelse inte bara för enskilda nödställda utan också för samhällets samlade skydd mot hot från olyckor, kriser och påfrestningar.

Det förekommer inte sällan situationer då andra personer än blåljuspersonal hjälper blåljusverksamhet, t.ex. när tulltjänstemän bistår polisen vid en insats eller när frivilliga resurser bistår räddningstjänsten vid en insats. Även när sådana resurser angrips kan det, enligt regeringen, vara att anse som ett angrepp på blåljusverksamheten. Straffansvaret föreslås därför även omfatta våld eller hot om våld mot personer som bistår blåljusverksamheten.

En ny straffskärpningsgrund föreslås inte införas

Blåljusutredningen föreslog i sitt betänkande (SOU 2018:2) att det bör införas en särskild straffskärpningsgrund i 29 kap. 2 § brottsbalken som anger att det, som en försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet, särskilt ska beaktas om den tilltalade med hot eller våld angripit någon i eller med anledning av dennes yrkesutövning. Detta då det finns behov av att stärka det straffrättsliga skyddet för ett flertal samhällsnyttiga funktioner.

Regeringen anför att flera remissinstanser invänder att det finns nackdelar med den föreslagna straffskärpningsgrunden. Till dessa nackdelar hör bl.a. att straffskärpningsgrunden får ett mycket stort tillämpningsområde som är svårt att överblicka, att det finns risk att straffskärpningsgrunden får en liten praktisk betydelse och att den kan komma att omfatta situationer där det inte är

motiverat att låta kopplingen till yrkesutövning utgöra en försvårande omständighet. Flera remissinstanser påpekar också enligt regeringen att även ideellt arbete – som inte omfattas av den föreslagna bestämmelsen – kan utgöra en samhällsnyttig funktion och att skälen för ett utvidgat straffrättsligt skydd gör sig gällande också i fråga om sådant arbete. Regeringen bedömer att den föreslagna straffskärpningsgrunden är förenad med betydande nackdelar och att det framstår som tveksamt om den skulle få avsedd verkan samtidigt som det kan förutses att den skulle ge upphov till betydande tillämpningsproblem. Mot den bakgrunden anser regeringen att det inte framstår som lämpligt att införa den. Frågan om vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd och hur ett förstärkt straffrättsligt skydd för dessa samhällsnyttiga funktioner kan uppnås på ett annat och mer ändamålsenligt sätt kräver enligt regeringen fortsatt utredningsarbete.

Ändrad straffskala för grovt våld eller hot mot tjänsteman

Regeringen anför att den bedömer att den generellt skärpta synen på allvarliga våldsbrott i sig inte utgör skäl att justera straffskalan för våld eller hot mot tjänsteman eller grovt sådant brott. Det finns emellertid anledning att lyfta fram risken för otillbörlig påverkan på myndigheters beslutsfattande. Tillgången till uppgifter ur folkbokföringen och andra offentliga register gör att myndighetsföreträdare riskerar att exponeras för våld och hot också utanför arbetstid. Det är visserligen svårt att mäta i vilken grad subtila hot liksom den övriga utsattheten för våld och hot hos myndighetsutövare i praktiken riskerar att påverka ett korrekt beslutsfattande inom ramen för myndighetsutövning. Utifrån den samlade bild som regeringen har fått av förekomsten av våld och hot mot samhällets företrädare bedömer regeringen emellertid att faran för otillbörlig påverkan bör tas på stort allvar. Mot bl.a. denna bakgrund anser regeringen att det finns skäl att skärpa synen på våld och hot mot tjänsteman.

Regeringen föreslår att minimistraflet för grovt våld eller hot mot tjänsteman höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år och att maximistraflet höjs från fyra till sex års fängelse. Enligt regeringen innebär den föreslagna höjningen av minimistraflet för grovt våld eller hot mot tjänsteman att det tillgängliga utrymmet för straffmätning i praktiken ökar för normalgraden av brottet. Den praktiskt tillämpliga straffskalan för ett brott av normalgraden får nämligen regelmässigt anses sluta där minimistraflet för den svårare graden börjar, trots att skalorna överlappar varandra. En höjning av minimistraflet för grovt våld eller hot mot tjänsteman skapar alltså utrymme för en strängare straffmätning även för brott av normalgraden. Regeringen anför att den mot denna bakgrund inte anser att det nu finns skäl att föreslå någon ändring av straffskalan för normalgraden av brottet.

Regeringen anför att den avser att återkomma till riksdagen när det gäller frågan om våld mot tjänsteman ska få en egen brottsbeteckning med en annan straffskala (bet. 2016/17:JuU16 punkt 24, rskr. 2016/17:211), se även nedan.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020. Enligt regeringen behövs inte några särskilda övergångsbestämmelser.

Tidigare riksdagsbehandling

Riksdagen har, som nämnts ovan, gjort flera tillkännagivanden till regeringen i frågor som anknyter till de som nu behandlas i propositionen.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den bör se över hur arbetet med att förhindra brott mot rättsväsendets anställda kan stärkas (bet. 2016/17:JuU17 punkt 15, rskr. 2016/17:212).

Riksdagen har även tillkännagett för regeringen

- att våld mot tjänsteman bör få en egen brottsrubricering där straffet ska vara minst sex månaders fängelse,
- våld eller hot mot personal inom räddningstjänsten och hälso- och sjukvården bör straffas lika hårt som våld eller hot mot polisen och att det bör införas ett nytt brott, våld mot alarmeringstjänstpersonal, där det inte uppställs något krav på att angreppet sker mot någon i dennes myndighetsutövning,
- en ny brottsrubricering, försvårande av uttryckning, bör övervägas, samt
- att det bör införas en särskild straffskärpningsgrund som innebär att alla brott som innefattar ett angrepp mot viktiga samhällsfunktioner leder till skärpta straff (bet. 2016/17:JuU16 punkt 24, rskr. 2016/17:211).

Riksdagen har vidare tillkännagett för regeringen att ett särskilt brott ska omfatta angrepp mot personal inom hälso- och sjukvården samt att våld mot personal inom hälso- och sjukvården och andra vitala samhällsfunktioner ska ha ett minimistraff på sex månaders fängelse (bet. 2017/18:JuU14 punkt 14, rskr. 2017/18:240). Riksdagen har också tillkännagett för regeringen att det är angeläget att regeringen skyndsamt återkommer med förslag till lagändringar i syfte att åstadkomma ett starkt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal (bet. 2018/19:JuU11 punkt 34, rskr. 2018/19:181).

Regeringens redovisning av tillkännagivanden

I propositionen anför regeringen att den anser att tillkännagivandet om att se över hur arbetet med att förhindra brott mot rättsväsendets anställda kan stärkas (bet. 2016/17:JuU17 punkt 15, rskr. 2016/17:212), får anses slutbehandlat. Detta bl.a. genom den nu aktuella propositionen, förslaget Stärkt ordning och säkerhet i domstol (prop. 2018/19:81) som trädde i kraft den 1 juli 2019, de uppdrag som getts till Domstolsverket i regleringsbrevet för 2017 och 2018 att särskilt redovisa de åtgärder som vidtagits för att bl.a. öka skyddet och säkerheten för de anställda i domstol, samt det uppdrag som getts till Polismyndigheten att intensifiera det systematiska arbetsmiljöarbetet

inom ett antal områden där hot och våld utgör ett sådant (se prop. 2018/19:155, s. 8).

Regeringen anser vidare att vad riksdagen tillkännagett om att en ny brottsrubricering, försvårande av uttryckning, bör övervägas samt att det bör införas en särskild straffskärpningsgrund som innebär att alla brott som innefattar ett angrepp mot viktiga samhällsfunktioner leder till skärpta straff (bet. 2016/17:JuU16 punkt 24, rskr. 2016/17:211), tillgodoses genom förslaget att införa ett nytt brott med beteckningen sabotage mot blåljusverksamhet.

Riksdagens tillkännagivande till regeringen om att det är angeläget att regeringen skyndsamt återkommer med förslag till lagändringar i syfte att åstadkomma ett starkt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal (bet. 2018/19:JuU11 punkt 34, rskr. 2018/19:181), anser regeringen också tillgodosett genom förslaget i den nu aktuella propositionen om att införa det nya brottet. Regeringen anser att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

Regeringen uppger att den avser att återkomma till riksdagen gällande övriga tillkännagivanden som nämnts ovan.

Motionerna

Avslag på propositionen i den del som gäller livstids fängelse för grovt sabotage mot blåljusverksamhet

I kommittémotion 2019/20:110 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkas att riksdagen ska avslå propositionen i den del som avser att grovt sabotage mot blåljusverksamhet ska kunna ge fängelse på livstid. Motionärerna anför att livstidsstraffet är omodernt, inhumant och ineffektivt. Alla straff ska i stället vara tidsbestämda.

Straffskalan för sabotage mot blåljusverksamhet

I kommittémotion 2019/20:361 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 2 begär motionärerna ett tillkännagivande om att straffskalan för sabotage mot blåljusverksamhet av normalgraden bör vara fängelse i ett till fyra år och att straffskalan för grovt sabotage mot blåljusverksamhet bör vara fängelse i lägst fyra år till livstid. Konsekvenserna för den som utför attacker mot blåljusverksamhet måste vara direkta och kännbara, och då är de straffskalor som regeringen föreslår inte tillräckliga. Även i kommittémotion 2019/20:553 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 25 föreslås skärpt straff för attacker mot blåljusverksamhet.

Brott som inte begås under pågående uttryckning

I kommittémotion 2019/20:316 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att det ska tydliggöras att även brott som inte begås under pågående uttryckning ska omfattas av den föreslagna straffbestämmelsen om sabotage mot blåljusverksamhet.

Straffrättsligt skydd för fler yrkeskategorier

I kommittémotion 2019/20:288 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att sabotage mot blåljusverksamhet respektive grovt sabotage mot blåljusverksamhet även bör omfatta Tullverkets och Kustbevakningens medarbetare. Dessa tjänstemän genomför inte sällan operativa insatser tillsammans med polisen, varför det blir egendomligt att polisen ges ett mer övergripande och heltäckande straffrättsligt skydd än dessa tjänstemän. När Tullverkets roll som brottsbekämpande myndighet stärks, är det motiverat att tulltjänstemän får samma straffrättsliga skydd som poliser.

Även i kommittémotion 2019/20:263 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1 föreslås att personal från Tullverket inkluderas i det straffrättsliga skyddet.

I kommittémotion 2019/20:300 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2 föreslås en fortsatt lagöversyn för att bredda det straffrättsliga skyddet för andra samhällsviktiga yrkesfunktioner än blåljuspersonal. Samma brottsaktiva som utsätter blåljuspersonal för angrepp utgör också ett hot för annan personal i närliggande yrkesgrupper.

I kommittémotion 2019/20:361 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkande 1 anförs att det bör utredas vilka ytterligare yrkeskategorier som bör omfattas av bestämmelsen om sabotage mot blåljusverksamhet. Detta då det finns anledning att anta att även andra yrkesgrupper än de föreslagna har behov av samma skydd.

I motion 2019/20:2878 av Boriana Åberg (M) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att införa strängare straff för hot och våld mot sjukvårdspersonal. Motionären anser att sjukvårdspersonal bör läggas till bland de yrkesgrupper som omfattas av ett förstärkt straffrättsligt skydd mot hot och våld.

En särskild straffskärpningsgrund

I kommittémotion 2019/20:263 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2 efterfrågas en ny straffskärpningsgrund som innebär att domstolen ska se särskilt allvarligt på fall där den tilltalade med våld eller hot har angripit någon i eller med anledning av dennes yrkesutövning. Motionärerna vill att regeringen ska återkomma med förslag i enlighet med det som fördes fram av Blåljusutredningen (SOU 2018:2).

I kommittémotionerna 2019/20:316 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 och 2019/20:2728 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 25 anför motionärerna att det bör införas en särskild straffskärpningsgrund som innebär att angrepp på vitala samhällsfunktioner ska ses som en försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet. Angrepp mot vitala samhällsfunktioner bryter ned grundläggande normer i samhället och straffen bör skäpas när angrepp sker mot personer som är anställda inom vitala funktioner.

Även i kommittémotion 2019/20:300 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3 framställs ett liknande förslag. Motionärerna delar den ståndpunkt som

framförs av flera remissinstanser om att lagskärpningar måste vara förutsägbara till sin omfattning. Detta innebär dock inte att behovet av en straffskärpningsgrund har bortfallit utan är snarare argument för att frågan i en nära framtid bör bli föremål för fortsatta överväganden.

En särskild brottsrubricering för brottet våld mot tjänsteman med en skärpt straffskala

I kommittémotionerna 2019/20:288 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2, 2019/20:300 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1 och 2019/20:361 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 3 föreslås att våld mot tjänsteman görs till en egen brottsrubricering med ett minimistraff om sex månaders fängelse. Enligt motionärerna är det problematiskt att våld och hot mot tjänsteman behandlas i samma straffbestämmelse eftersom våld mot tjänsteman bör anses betydligt mer klandervärt än det görs i dag och således leda till ett strängare straff.

En särskild brottsrubricering för brott som innebär våld mot personal inom räddningstjänsten och hälso- och sjukvården

I kommittémotion 2019/20:288 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3 föreslås att det införs en brottsrubricering för våld mot personal inom räddningstjänsten samt hälso- och sjukvården med ett minimistraff om sex månaders fängelse. Detta då medarbetare inom räddningstjänsten och hälso- och sjukvården behöver ett starkare straffrättsligt skydd för sin viktiga yrkesutövning.

Likställande av våld mot polis- och bevakningshundar med våld mot tjänsteman

I motion 2019/20:310 av Magnus Persson (SD) föreslås att våld mot polis- och bevakningshund ska likställas med våld mot tjänsteman för att öka möjligheterna att döma till ett strängare straff. Ett liknande yrkande om våld mot djur i samhällets tjänst framställs i motion 2019/20:440 av Rickard Nordin (C).

Hot mot polis

I kommittémotion 2019/20:553 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 26 föreslås att hot mot tjänsteman som riktas mot polis eller annan blåljuspersonal alltid bör bedömas som grovt brott. Parallellt med kriminaliseringar av våld och attacker mot blåljusverksamhet är det nödvändigt att rättssamhället även markerar mot hot och trakasserier.

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen anser utskottet att det är ett allvarligt samhällsproblem att blåljusverksamhet utsätts för återkommande angrepp. I dag finns det inte en övergripande och heltäckande straffrättslig reglering som direkt syftar till

att skydda de samhällsnyttiga funktioner som blåljusverksamheterna utgör. Den befintliga straffrättsliga regleringen speglar inte alltid allvaret i angrepp på de aktuella verksamheterna. Utskottet har därför vid flera tillfällen framhållit vikten av ett bättre straffrättsligt skydd för blåljuspersonal. Det är därför positivt att regeringen nu återkommer med ett förslag om ett nytt brott, sabotage mot blåljusverksamhet, för att stärka det straffrättsliga skyddet för de centrala blåljusverksamheterna. De föreslagna straffskalorna för det nya brottet är väl avvägda och bör bestämmas såsom regeringen föreslår.

Det är vidare viktigt att det straffrättsliga skyddet för myndighetsutövning stärks. Våld och hot mot samhällets företrädare är ett allvarligt problem och otillbörlig påverkan på myndigheters beslutsfattande måste tas på stort allvar. Utskottet anser därför att straffskalan för grovt våld mot tjänsteman bör skärpas på det sätt som regeringen föreslår.

Utskottet ställer sig således bakom de föreslagna lagändringarna och tillstyrker därför propositionen. Motion 2019/20:110 (V) avstyrks därmed.

Som anförts ovan gör utskottet inte någon annan bedömning än regeringen i fråga om den föreslagna straffskalan. Utskottet avstyrker därför motionerna 2019/20:361 (SD) yrkande 2 och 2019/20:553 (SD) yrkande 25 i vilka det begärs en strängare straffskala.

Det saknas vidare anledning att göra ett sådant förtydligande om brott som inte begås under pågående utryckning som efterfrågas i motion 2019/20:316 (KD) yrkande 3. Motionen avstyrks.

Regeringen har valt att begränsa det utökade straffrättsliga skyddet till polisverksamhet, räddningstjänst och ambulanssjukvård. Enligt utskottet finns det dock ytterligare verksamheter som är i behov av ett mer övergripande och heltäckande straffrättsligt skydd. Det gäller inte minst Tullverket och Kustbevakningen, vars roller som brottsbekämpande myndigheter stärkts. Dessa myndigheters personal bör därför också omfattas av det mer övergripande och heltäckande straffrättsliga skydd som föreslås för blåljuspersonal genom den nya bestämmelsen om sabotage mot blåljusverksamhet. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen. Motionerna 2019/20:263 (C) yrkande 1 och 2019/20:288 (M) yrkande 1 tillstyrks därmed.

Enligt utskottet finns det också anledning att överväga ett utökat straffrättsligt skydd även för personal i andra viktiga samhällsfunktioner. Samma personer som utsätter blåljuspersonal och personal från Tullverket och Kustbevakningen för angrepp utgör även hot mot andra yrkeskategorier. Det förekommer t.ex. att personal på akutmottagningar och sjukhus utsätts för hot och påtryckningar. Detsamma gäller för ordningsvakter som anställts av kommuner för att bidra till ordning och trygghet på allmän plats. En utredning bör därför tillsättas i syfte att bredda det straffrättsliga skyddet även för andra samhällsviktiga yrkesfunktioner. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2019/20:361 (SD) yrkande 1, 2019/20:300 (L) yrkande 2 och 2019/20:2878 (M) yrkande 3.

Som framgår ovan har regeringen valt att inte gå vidare med Blåljusutredningens förslag att införa en särskild straffskärpningsgrund i 29 kap. brottsbalken för de fall någon angrips med anledning av sin yrkesutövning efter det att flera remissinstanser varit kritiska till förslaget. Utskottet har viss förståelse för regeringens agerande. Detta innebär dock inte att behovet av ett sådant starkare straffrättsligt skydd mot angrepp på viktiga samhällsfunktioner som den föreslagna straffskärpningsgrunden var avsedd att ge har bortfallit. Regeringen anför att frågan om vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd och hur ett förstärkt straffrättsligt skydd för dessa samhällsnyttiga funktioner kan uppnås på ett annat och mer ändamålsenligt sätt kräver fortsatt utredningsarbete. Det är enligt utskottet emellertid angeläget att frågan skyndsamt blir föremål för fortsatta överväganden. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2019/20:263 (C) yrkande 2, 2019/20:300 (L) yrkande 3, 2019/20:316 (KD) yrkande 1 och 2019/20:2728 (KD) yrkande 25.

I dag behandlas våld och hot mot tjänsteman i samma straffstadgande. Våld mot tjänsteman är dock ett allvarigare brott än ett muntligt hot. För att fånga upp allvaret i den här brottsligheten anser utskottet att våld mot tjänsteman bör få en egen brottsrubricering där straffet ska vara minst sex månaders fängelse. Detta har, som framgår ovan, riksdagen också tillkännagett för regeringen under våren 2017. Regeringen har i propositionen redovisat att riksdagens tillkännagivande i denna del bereds vidare inom Regeringskansliet. Några åtgärder för att tillmötesgå tillkännagivandet har, såvitt känt, inte vidtagits. Utskottet finner mot den bakgrunden anledning att föreslå ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att våld mot tjänsteman får en egen brottsrubricering där straffet ska vara minst sex månaders fängelse. Med detta tillstyrker utskottet motionerna 2019/20:288 (M) yrkande 2, 2019/20:300 (L) yrkande 1 och 2019/20:361 (SD) yrkande 3.

Som framgår ovan avser regeringen att återkomma bl.a. när det gäller det tidigare tillkännagivandet om att införa en brottsrubricering för våld mot personal inom räddningstjänsten samt hälso- och sjukvården. Enligt utskottet saknas det därför skäl för riksdagen att nu göra ett sådant tillkännagivande som föreslås i motion 2019/20:288 (M) yrkande 3. Motionen avstyrks.

Utskottet är vidare inte berett att ställa sig bakom det som framförs i motion 2019/20:553 (SD) yrkande 26 om att hot mot en polis alltid ska bedömas som grovt brott. Motionen avstyrks.

När det gäller motion 2019/20:310 (SD) om att likställa våld mot polis- och bevakningshundar med våld mot tjänsteman och motion 2019/20:440 (C) med ett liknande yrkande, noterar utskottet att det framgår av författningskommentaren till den nya föreslagna bestämmelsen om sabotage mot blåljusverksamhet att bl.a. polishundar omfattas av begreppet annat hjälpmedel som används eller ska användas i verksamheten. Utskottet är inte

berett att föreslå ytterligare åtgärder när det gäller våld mot polis- och bevakningshundar. Motionsyrkandena avstyrks.

Utskottet har slutligen inget att invända mot regeringens redovisning av de tillkännagivanden som redogörs för i detta avsnitt.

Kränkningersättning till poliser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en utvidgad rätt till kränkningersättning för poliser och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 10 (S, V, MP).

Motionerna

I kommittémotionerna 2019/20:288 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4 och 2019/20:361 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 4 föreslås att en utredning tillsätts för att öka möjligheterna för polismän att få skadestånd i form av kränkningersättning. Även i kommittémotion 2019/20:553 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 33 framställs ett sådant förslag. Motionärerna anför bl.a. att högre krav ställs för att poliser ska få ersättning för kränkning vid brott än andra yrkesgrupper. Rätten till kränkningersättning för poliser bör därför ses över så att ersättning för kränkning kan betalas ut i fler fall än i dag när poliser utsätts för brott.

Bakgrund

Gällande rätt

Av 2 kap. 3 § skadeståndslagen (1972:207) framgår att den som allvarligt kränker någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot hans eller hennes person, frihet, frid eller ära ska ersätta den skada som kränkningen innebär.

Av kommentaren till 2 kap. 3 § skadeståndslagen (se Bertil Bengtsson och Erland Strömbäck, Skadeståndslagen, 7 maj 2018, Zeteo, kommentaren till 2 kap. 3 §) framhålls att vissa yrkesgrupper – framför allt poliser och vissa anställda inom kriminalvården eller psykiatrin – har anledning att räkna med angrepp i arbetet och att något mer krävs för att en allvarlig kränkning ska kunna konstateras; ändå borde de ofta ha rätt till ersättning vid skymfliga direkta angrepp mot den privata sfären. Av betydelse blir här för polisens del om de provocerat eller i vart fall tillgripit våld mot angriparen, men även andra omständigheter kan påverka utgången.

I Brottsoffermyndighetens referatsammanställning från 2017 anför följande om kränkningersättning:

Ersättning för kränkning lämnas vid brott som inneburit ett angrepp på den skadelidandes personliga integritet, vilket i detta sammanhang bäst kan beskrivas som dennes privatliv och människovärde. Rätten till kränkingsersättning förutsätter en brottslig handling. Dessutom krävs att kränkningen varit allvarlig. Enligt skadeståndsrättslig praxis kan en allvarlig kränkning inte uppskattas till ett lägre belopp än 5 000 kr. Detta innebär att bagatellartade kränkningar inte ersätts.

Vidare anförs i referatsammanställningen följande när det gäller poliser:

När det gäller att bedöma om en polis i tjänst har tillfogats en allvarlig kränkning måste beaktas att det ingår i polisens arbetsuppgifter att ingripa mot besvärliga och ibland våldsamma personer. En polis måste i en sådan situation vara beredd på att mötas av visst våld, hot och ofredande samt ha en bättre mental beredskap inför detta än andra. I rättspraxis har man mot denna bakgrund varit obenägen att tillerkänna poliser kränkingsersättning i ingripandesituationer (jfr Högsta domstolens avgörande i rättsfallet NJA 1999 s. 725). Högsta domstolen har emellertid i ett senare pleniavgörande (NJA 2005 s. 738) uttalat att en viss förskjutning av praxis bör ske, så att vissa angrepp som tidigare kan sägas ha legat strax under gränsen för kränkingsersättning numera kan ge rätt till sådan ersättning. Samtidigt har domstolen sagt att samtliga omständigheter vid den påstådda kränkningen måste vägas in och en samlad bedömning ske. När det är fråga om en påstådd kränkning som skett i anslutning till ett polisingripande där en polis har använt våld måste det enligt domstolen krävas mer än annars för att kränkingsersättning ska tillerkännas polisen. När en polis har varit utsatt för en allvarlig kränkning lämnas ersättning med samma belopp som gäller vid brott i allmänhet. Poliser behandlas alltså i det avseendet inte annorlunda än andra vad gäller ersättningens storlek.

Pågående arbete

I september 2018 redovisade Blåljusutredningen sitt slutbetänkande Vissa polisfrågor – säkerhet vid förhör samt kränkingsersättning (SOU 2018:75). I utredningens uppdrag ingick bl.a. att kartlägga och analysera domstolsavgöranden som gäller polisens rätt till ersättning vid allvarlig kränkning och överväga och föreslå de åtgärder som behövs för att säkerställa deras rätt till ersättning. Utredningen föreslår bl.a. att en myndighet ska ges i uppdrag att ta fram ett underlag som allsidigt belyser polisens utsatthet för brott i tjänsten och hur sådan brottslighet påverkar den polis som drabbas. Vad gäller frågan om kränkingsersättning anför utredningen följande:

Även med en bibehållen särbehandling av poliser och andra särskilt utsatta yrkesgrupper finns anledning att se över det nuvarande rättsläget när det gäller bland andra polisens rätt till ersättning för allvarlig kränkning genom brott (s. 154).

Av de olika vägar för att åstadkomma en utvidgning av polisens och andra utsatta yrkesgruppers rätt till ersättning för allvarlig kränkning genom brott som vi har redovisat framstår inte någon som framkomlig för att åstadkomma en reform. Oavsett vilka förändringar av polisens rätt till ersättning som kan aktualiseras i framtiden underlättas en sådan av om det finns fördjupat faktaunderlag om polisens utsatthet för brott i tjänsteutövningen och hur poliser typiskt sett reagerar på sådan brottslighet. Ett sådant faktaunderlag kan också ligga till grund för en utveckling av praxis. I den mån praxis inte utvecklas i önskad riktning

bedömer vi att frågan om en utvidgning av polisers rätt till ersättning för allvarlig kränkning genom brott i stället skulle kunna hanteras inom ramen för en eventuell framtida generell översyn av 2 kap. 3 § skadeståndslagen som tar sikte på hela dess tillämpningsområde (s. 165).

Betänkandet har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

I ett betänkande om polisfrågor (bet. 2018/19:JuU10) anförde utskottet våren 2019 bl.a. att kränkingsersättning bör betalas ut i fler fall än i dag när polisen är brottsoffer och att en sådan förändring är angelägen och inte kan tillåtas dra ut på tiden. Regeringen borde därför snarast vidta åtgärder för att modernisera lagstiftningen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande om en utvidgad rätt till kränkingsersättning för poliser. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:191).

Utskottets ställningstagande

Kränkingsersättning bör, som utskottet tidigare påpekat, betalas ut i fler fall än i dag när poliser är brottsoffer. Som framgår ovan ingick det i Blåljusutredningens uppdrag att kartlägga och analysera domstolsavgöranden som gäller polismäns rätt till ersättning vid allvarlig kränkning och överväga och föreslå de åtgärder som behövs för att säkerställa deras rätt till ersättning. Utredningen lägger dock inte fram något lagförslag utan föreslår endast att ett fördjupat faktaunderlag ska tas fram. Enligt utskottets mening är detta inte tillräckligt. Det är som utskottet tidigare påpekat angeläget med en förändring av lagstiftningen som säkerställer att kränkingsersättning kan betalas ut i fler fall än i dag när poliser utsätts för brott. Regeringen bör därför skyndsamt vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att en sådan förändring kommer till stånd. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Därmed tillstyrks motionerna 2019/20:288 (M) yrkande 4, 2019/20:361 (SD) yrkande 4 och 2019/20:553 (SD) yrkande 33.

Säkerhet på sjukhus

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om ökad säkerhet på sjukhus och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 11 (S, V, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:316 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2 framställs ett förslag om att öka säkerheten på sjukhus. Enligt motionärerna behövs det fler åtgärder för att stärka tryggheten för personal och patienter,

t.ex. när obehöriga personer tar sig in på sjukhus och stör ordningen. Dessa måste också lättare kunna avvisas från platsen. Även i kommittémotion 2019/20:2728 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 26 framställs ett liknande förslag.

Bakgrund och tidigare riksdagsbehandling

Enligt 13 § polislagen (1984:387) får en polisman om någon genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna, när det är nödvändigt för att ordningen ska kunna upprätthållas, avvisa eller avlägsna honom från visst område eller utrymme. Detsamma gäller om en sådan åtgärd behövs för att en straffbelagd handling ska kunna avväjas. Är en sådan åtgärd otillräcklig för att det avsedda resultatet ska uppnås, får personen tillfälligt omhändertas.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om säkerhet på sjukhus. I ett betänkande om polisfrågor våren 2018 föreslog utskottet ett tillkännagivande om ökad säkerhet på sjukhus (se bet. 2017/18:JuU13 punkt 18). Utskottet anförde då bl.a. följande:

Hot mot vårdpersonal ökar inne på sjukhusen i flera större städer runt om i Sverige. Problemen inträffar bl.a. när anhöriga och vänner till en skadad person samlas i väntrummet. Hot och våld inom vård och omsorg leder till psykiska, fysiska och ekonomiska konsekvenser för den drabbade, arbetsplatsen och samhället. Både vårdtagare och anställda kan uppleva oro för att utsättas för våld i vården. Det är både ett allvarligt vårdproblem och ett arbetsmiljöproblem. Sjukvårdspersonal har naturligtvis erfarenhet av att hantera upprörda patienter, men kan inte förväntas hantera stora grupper av människor som antingen vill skada en patient eller personalen. Flera åtgärder behöver vidtas för att komma till rätta med dessa problem. Utskottet har också nyligen föreslagit ett tillkännagivande om ett stärkt straffrättsligt skydd även för hälso- och sjukvårdspersonal (se bet. 2017/18:JuU14). Detta är dock inte tillräckligt. Utskottet anser att det även behöver göras en översyn av vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att stärka tryggheten för patienter och personal på sjukhus och ge polisen förutsättningar att förhindra ordningsstörningar där. Obehöriga som tar sig in på sjukhus, stör ordningen, hotar personal och försvårar vård måste t.ex. lättare kunna avvisas från platsen.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:254). Regeringen uppger i skrivelse 2018/19:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018 att ärendet bereds i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Hot mot vårdpersonal ökar på sjukhus i flera större städer runt om i Sverige. Det är både ett allvarligt vårdproblem och ett arbetsmiljöproblem som kräver kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med. Utskottet vidhåller därför sin tidigare uppfattning om att det behövs fler insatser som stärker tryggheten för patienter och personal. Polisen måste också ha bättre förutsättningar för att

förhindra ordningsstörningar och obehöriga som tar sig in på sjukhus måste lättare kunna avvisas från platsen.

Riksdagen beslutade våren 2018 om ett tillkännagivande om ökad säkerhet på sjukhus. Regeringen har, såvitt känt, inte vidtagit några åtgärder. Det är dock angeläget, som utskottet tidigare påpekat, att en översyn görs av vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att stärka tryggheten för patienter och personal på sjukhus och ge polisen förutsättningar att förhindra ordningsstörningar. Utskottet anser därför att det finns skäl att åter föreslå ett tillkännagivande till regeringen om öka säkerheten på sjukhus. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom detta. Därmed tillstyrks motionerna 2019/20:316 (KD) yrkande 2 och 2019/20:2728 (KD) yrkande 26.

Reservationer

1. Livstidsstraff för grovt sabotage mot blåljusverksamhet, punkt 1 (V)

av Linda Westerlund Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till 13 kap. 5 c § lag om ändring i brottsbalken med den ändringen att paragrafen ska ha den lydelse som reservanten föreslår i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:110 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) och avslår proposition 2018/19:155 i denna del.

Ställningstagande

Jag står till största delen bakom regeringens proposition. Flera tunga remissinstanser har dock varit kritiska till att straffskalan för grovt brott uppgår till livstids fängelse. Juridiska fakulteten vid Lunds universitet skriver att det föreslagna livstidsstraffet för det grova brottet innebär ett avsteg från svensk rättstradition som präglats av återhållsamhet vid användandet av frihetsberövande bestraffning. Enligt Juridiska fakulteten skulle livstidsstraffet innebära en så kraftig ökning av repressionsnivån, särskilt mot redan socialt utsatta grupper i samhället, att den motivering för straffnivån som presenteras i utredningen framstår som synnerligen oreflekterad.

Livstidsstraffet är både omodernt, inhumant och ineffektivt, och därför bör det avskaffas. Alla straff ska i stället vara tidsbestämda. Mot denna bakgrund bör riksdagen avslå proposition 2018/19:155 i den del som föreslår att grovt sabotage mot blåljusverksamhet ska kunna ge fängelse på livstid.

2. Straffskalan för sabotage mot blåljusverksamhet, punkt 3 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Bo Broman (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:361 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 2 och
2019/20:553 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 25.

Ställningstagande

Resultatet av attacker mot blåljusverksamhet måste vara direkta och kännbara. Gärningarna som nu straffbeläggs är ämnade att allvarligt försvåra och förhindra samhällets kärnverksamhet, ordning och sjukvård. Därför är de straffskalor som föreslås tyvärr inte tillräckliga. I stället bör straffskalan för sabotage mot blåljusverksamhet vara fängelse i minst ett år till högst fyra år, och för grovt brott fängelse i lägst fyra år till livstid.

3. Brott som inte begås under pågående uttryckning, punkt 4 (KD)

av Andreas Carlson (KD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:316 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3.

Ställningstagande

Det föreslagna brottet sabotage mot blåljusverksamhet gäller bara gärningar som är ägnade att allvarligt försvåra eller hindra uttryckningsverksamhet eller brottbekämpande verksamhet. Vi anser att det är en onödigt snäv avgränsning av bestämmelsens tillämpningsområde. I stället bör det tydligt framgå att även brott som inte begås under pågående uttryckning omfattas av det straffrättsliga skyddet.

4. Straffrättsligt skydd för Tullverkets och Kustbevakningens personal, punkt 5 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S),
Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S)
och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:263 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1 och

2019/20:288 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Vad gäller frågan vilka verksamheter som ska omfattas av den nya straffbestämmelsen om sabotage mot blåljusverksamhet delar vi regeringens bedömning att det bör vara polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård då dessa verksamheter intar en särställning, även om det också finns andra skyddsvärda verksamheter. Vi noterar också att den föreslagna bestämmelsen även omfattar våld eller hot mot personer som bistår blåljusverksamhet, t.ex. då tulltjänstemän bistår polisen vid en insats. Enligt vår mening tillgodoser därför lagförslaget vad motionärerna efterfrågar. Därmed saknas skäl att bifalla motionerna.

5. Straffrättsligt skydd för samhällsviktiga yrkesfunktioner, punkt 6 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:300 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2,

2019/20:361 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 1 och

2019/20:2878 av Boriana Åberg (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Vid sidan av blåljuspersonal finns ett flertal samhällsnyttiga funktioner som i varierande utsträckning utsätts för våld, hot och trakasserier. Personal inom sjukvården är att hänföra till kretsen av viktiga samhällsfunktioner. Under senare år har flera lagstiftningsåtgärder vidtagits som innebär ett skärpt straffrättsligt skydd mot våld, hot och trakasserier. Som framgår ovan har riksdagen vidare gjort flera tillkännagivanden till regeringen i frågor som rör ett stärkt straffrättsligt skydd för hälso- och sjukvårdspersonal och andra samhällsviktiga funktioner. Dessa bereds inom Regeringskansliet. Det finns därför inte skäl att i nuläget föregripa denna beredning, varför motionsyrkandena bör avslås.

6. En särskild straffskärpningsgrund, punkt 7 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:263 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2,

2019/20:300 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3,

2019/20:316 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 och

2019/20:2728 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 25.

Ställningstagande

Vi delar regeringens bedömning att den av Blåljusutredningen föreslagna straffskärpningsgrunden, som innebär att domstolen som en försvårande omständighet ska beakta om någon angripits i sin yrkesutövning, inte bör införas. Som anförs i propositionen framstår det som tveksamt om den skulle få avsedd verkan samtidigt som det kan förutses att den skulle ge upphov till betydande tillämpningsproblem. Frågan om vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd och hur ett förstärkt straffrättsligt skydd för dessa samhällsnyttiga funktioner kan uppnås på ett annat och mer ändamålsenligt sätt kräver, som regeringen redan påpekat, fortsatt utredningsarbete. Det finns inte skäl att föregripa detta arbete med ett nytt tillkännagivande.

7. En särskild brottsrubricering för brottet våld mot tjänsteman med en skärpt straffskala, punkt 8 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:288 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,

2019/20:300 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1 och

2019/20:361 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Riksdagen har redan riktat ett tillkännagivande till regeringen om att våld mot tjänsteman bör få en egen brottsrubricering där straffet ska vara minst sex månaders fängelse. Regeringen har vidare uppgett i propositionen att ärendet bereds inom Regeringskansliet. Det finns inte skäl att föregripa den beredningen. Med den nu föreslagna höjningen av minimistraffet för grovt våld eller hot mot tjänsteman skapas dessutom utrymme för en strängare straffmätning även för brott av normalgraden. Mot bakgrund av att tillkännagivandet fortfarande bereds anser vi inte att det finns anledning för riksdagen att åter göra ett tillkännagivande till regeringen i denna fråga.

8. En särskild brottsrubricering för brott som innebär våld mot personal inom räddningstjänsten och hälso- och sjukvården, punkt 9 (M, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Magdalena Schröder (M), Ellen Juntti (M) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:288 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringen har tyvärr valt att inte ens utreda vårt tidigare förslag, som även riksdagen ställt sig bakom, om skärpta straff för våld mot personal inom bl.a. hälso- och sjukvården. Det är beklagligt att medarbetare inom räddningstjänsten samt hälso- och sjukvården därigenom får vänta ännu längre på ett starkare straffrättsligt skydd i sin viktiga yrkesutövning. Vi anser därför att regeringen snarast bör återkomma med ett förslag om en särskild brottsrubricering för brott som innebär våld mot personal inom räddningstjänsten och hälso- och sjukvården med ett minimistraff om sex månaders fängelse.

9. Hot mot polis, punkt 10 (SD)

av Adam Martinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Bo Broman (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:553 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 26.

Ställningstagande

Parallellt med kriminalisering av våld och attacker mot blåljusverksamhet är det nödvändigt att rättssamhället även markerar tydligt i första ledet mot hot och trakasserier. För att motverka dessa brott bör straffet för hot mot tjänsteman skärpas. Hot mot polis eller annan blåljuspersonal bör alltid bedömas som grovt brott.

10. Kränkingsersättning till poliser, punkt 12 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna
2019/20:288 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4,
2019/20:361 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 4 och
2019/20:553 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 33.

Ställningstagande

Som framgår ovan bereds Blåljusutredningens slutbetänkande Vissa polisfrågor – säkerhet vid förhör samt kränkingsersättning (SOU 2018:75) i Regeringskansliet. Det finns inte skäl att föregripa den beredningen. Vidare riktade riksdagen så sent som i våras ett tillkännagivande till regeringen om en utvidgad rätt till kränkingsersättning för poliser enligt utskottets förslag. Det finns mot denna bakgrund inte anledning att i nuläget föreslå ytterligare ett tillkännagivande i frågan.

11. Säkerhet på sjukhus, punkt 13 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:316 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2 och

2019/20:2728 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 26.

Ställningstagande

Som vi tidigare anfört finns det vid sidan av blåljuspersonal ett flertal samhällsnyttiga funktioner som i varierande utsträckning utsätts för våld, hot och trakasserier. Personal inom sjukvården är att hänföra till kretsen av viktiga samhällsfunktioner. Under senare år har flera lagstiftningsåtgärder vidtagits som innebär ett skärpt straffrättsligt skydd mot våld, hot och trakasserier. Som framgår ovan bereds vidare riksdagens tidigare tillkännagivande om säkerhet på sjukhus i Regeringskansliet. Det finns därför inte skäl att i nuläget föregripa denna beredning, varför motionsyrkandena bör avslås.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2018/19:155 Ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och myndighetsutövning:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Följdmotionerna

2019/20:110 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V):

Riksdagen avslår proposition 2018/19:155 i den del som föreslår att grovt sabotage mot blåljusverksamhet ska kunna ge fängelse på livstid.

2019/20:263 av Johan Hedin m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera personal från Tullverket i det straffrättsliga skyddet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att domstolen ska se särskilt allvarligt på fall där den tilltalade med våld eller hot har angripit någon i eller med anledning av dennes yrkesutövning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:288 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sabotage mot blåljusverksamhet respektive grovt sabotage mot blåljusverksamhet även bör omfatta Tullverkets och Kustbevakningens medarbetare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra våld mot tjänsteman till en egen brottsrubricering med straff om minst sex månaders fängelse och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en brottsrubricering för våld mot personal inom räddningstjänsten samt hälso- och sjukvården med straff om minst sex månaders fängelse och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade möjligheter för poliser att få skadestånd i form av kränkingsersättning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:300 av Johan Pehrson m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt minimistraff för våld mot tjänsteman och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om breddat straffrättsligt skydd för samhällsviktiga yrkesfunktioner och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om angrepp mot viktiga samhällsfunktioner som särskild straffskärpningsgrund enligt brottsbalkens 29 kap. och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:316 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brott mot vitala samhällsfunktioner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om säkerheten på sjukhus och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även brott som inte sker under pågående uttryckning ska omfattas av lagen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:361 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka ytterligare yrkeskategorier som bör omfattas av bestämmelsen om blåljussabotage och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskalor för blåljussabotage och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om våld mot tjänsteman och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kränkingsersättning för poliser och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:310 av Magnus Persson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att likställa våld mot polis- och bevakningshund med våld mot tjänsteman i straffskalan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:440 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagen om våld mot tjänsteman alternativt skadegörelsebrottet för att inkludera djur som används av blåljuspersonal och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:553 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för attacker mot blåljusverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om olaga hot mot polis och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt rätt till kränkingsersättning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2728 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om attacker mot vitala samhällsfunktioner och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om säkerheten på sjukhus och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2878 av Boriana Åberg (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa högre straff för hot och våld mot sjukvårdspersonal och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken

dels att 13 kap. 12 § och 17 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 13 kap. 5 c §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.**5 c §**

Den som angriper eller på annat sätt stör polisverksamhet, räddningstjänst eller ambulanssjukvård genom att

1. använda våld eller hot om våld mot verksamhetens personal eller mot personer som bistår verksamheten,

2. tillgripa eller skada fordon eller annat hjälpmedel som används eller ska användas i verksamheten, eller

3. vidta annan otillbörlig åtgärd döms, om gärningen är ägnad att allvarligt försvåra eller hindra utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet, för sabotage mot blåljusverksamhet till fängelse i högst fyra år.

Om brottet är grovt döms för grovt sabotage mot blåljusverksamhet till fängelse på viss tid, lägst två och högst arton år, eller på livstid. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen framkallat fara för flera människoliv eller egendom av särskild betydelse eller annars varit av särskilt farlig art.

12 §¹

För försök, förberedelse eller stämpling till mordbrand, grovt mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, sabotage, grovt sabotage, kapning, sjö- eller luftfartssabotage, flygplatssabotage eller spridande av gift eller smitta eller till

För försök, förberedelse eller stämpling till mordbrand, grovt mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, sabotage, grovt sabotage, kapning, sjö- eller luftfartssabotage, flygplatssabotage, *sabotage mot blåljusverksamhet*, grovt sabotage

¹ Senaste lydelse 2016:508.

förgöring och för underlåtenhet att avslöja eller förhindra sådant brott döms det till ansvar enligt 23 kap.

mot blåljusverksamhet eller spridande av gift eller smitta eller till förgöring och för underlåtenhet att avslöja eller förhindra sådant brott döms det till ansvar enligt 23 kap.

17 kap.

1 §²

Den som med våld eller hot om våld förgriper sig på en tjänsteman i hans eller hennes myndighetsutövning eller för att tvinga tjänstemannen till eller hindra honom eller henne från en åtgärd i myndighetsutövningen eller för att hämnas för en sådan åtgärd döms för våld eller hot mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller om någon på detta sätt förgriper sig mot en tjänsteman som tidigare har utövat myndighet för vad han eller hon har gjort eller underlåtit att göra i myndighetsutövningen.

Om brottet är grovt döms för grovt våld eller hot mot tjänsteman till fängelse i lägst *sex månader* och högst *fyra* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

Om brottet är grovt döms för grovt våld eller hot mot tjänsteman till fängelse i lägst *ett* och högst *sex* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

1. har innefattat våld av allvarligt slag,
2. har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag, eller
3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

² Senaste lydelse 2016:508.

BILAGA 3

Reservantens lagförslag

Reservation 1 (förslagspunkt 1)

Ändringar i regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken

*Regeringens förslag**Reservantens förslag***13 kap.**

5 c §

Den som angriper eller på annat sätt stör polisverksamhet, räddningstjänst eller ambulanssjukvård genom att

1. använda våld eller hot om våld mot verksamhetens personal eller mot personer som bistår verksamheten,

2. tillgripa eller skada fordon eller annat hjälpmedel som används eller ska användas i verksamheten, eller

3. vidta annan otillbörlig åtgärd döms, om gärningen är ägnad att allvarligt försvåra eller hindra uttryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet, för sabotage mot blåljusverksamhet till fängelse i högst fyra år.

Om brottet är grovt döms för grovt sabotage mot blåljusverksamhet till fängelse *på viss tid*, lägst två och högst arton år, *eller på livstid*. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen framkallat fara för flera människoliv eller egendom av särskild betydelse eller annars varit av särskilt farlig art.

Den som angriper eller på annat sätt stör polisverksamhet, räddningstjänst eller ambulanssjukvård genom att

1. använda våld eller hot om våld mot verksamhetens personal eller mot personer som bistår verksamheten,

2. tillgripa eller skada fordon eller annat hjälpmedel som används eller ska användas i verksamheten, eller

3. vidta annan otillbörlig åtgärd döms, om gärningen är ägnad att allvarligt försvåra eller hindra uttryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet, för sabotage mot blåljusverksamhet till fängelse i högst fyra år.

Om brottet är grovt döms för grovt sabotage mot blåljusverksamhet till fängelse *i* lägst två och högst arton år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen framkallat fara för flera människoliv eller egendom av särskild betydelse eller annars varit av särskilt farlig art.